

Kongenshus Hede - N40, del 2

Indholdsfortegnelse

1. Beskrivelse af området	2
2. Udpegningsgrundlaget.....	3
3. Foreløbig trusselvurdering	3
3.1 Vandløb.....	3
3.2 Terrestriske naturtyper	5
3.3 Arter	7
4. Modsatrettede interesser	7
5. Naturforvaltning og pleje	7
6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	8
7. Manglende viden og yderligere vidensbehov	8
8. Bilag.....	8
9. Kildehenvisning.....	8

Side

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Kongenshus Hede omfatter habitatområde 226 (se tabel 1.1).

Tabel 1.1. Oversigt over habitatområdet, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom NATURA 2000 områdets samlede areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Nr.	Navn	Areal (ha)
H226	Kongenshus Hede	1.570
	Samlet Natura 2000 område	1.570

NATURA 2000 områdets samlede areal er 1570 ha og består vandløb og 1570 ha land, vist på fig. 226.1.

Stort overvejende samlet hedeareal, som plejes ved fåreafræsning og afbrænding. Hovedparten af heden findes på et fladt plateau, som er afgrænset af lave fugtige partier med stedvis dominans af blåtop. Hedefloden krydses af Resen Bæk. På bredden af Resen Bæk findes væld, rigkær, hængesæk og andre kærtyper. Herudover findes en del sure overdrev på skråningerne mod bækken.

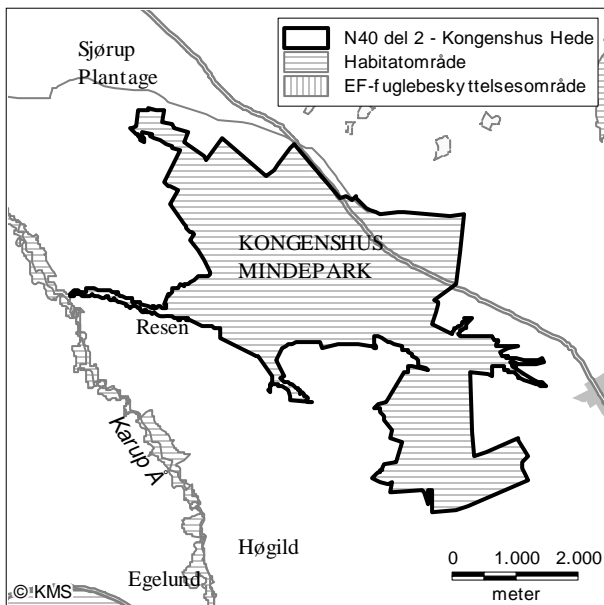

Fig 226.1. Habitatområde 226

Inden for habitatområde 226 ligger fredning 763-5: Kongenshus.

Hovedformålet med fredningen er at sikre området som hede og at hindre terrænændringer..

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. I kortmaterialet kan man se hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringen.

2. Udpegningsgrundlaget

Som det fremgår af tabel 2.1 og 2.2 er habitatområde 226 er udpeget af hensyn til 3 habitat-naturtyper og 1 art.

Tabel 2.1. Oversigt over de naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 226. ¹⁾ Indgår i NOVANA. * Prioriteret naturtype.

For naturtypen vandløb findes der ikke arealberegninger i og med at bedømmelsesgrundlaget for naturtypen består af en station (punkt på vandløbsstrækningen). Data 1) stammer fra rapporten "Miljøtilstanden i vandløbene i Fjends kommune", rapport nr. 120 i Miljøserien, 1995, data 2) stammer fra rapporten "Fiskeundersøgelse i Karup Å 2003-2004", udarbejdet for Viborg Amt, data 3) stammer fra "Udsætningsplan for Karup å". Nyeste udgave findes på www.DFU.dk, data 4) stammer fra Vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter, 2005, data 5 stammer fra NOVANA kortlægningen (2004-05). Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Antal forekomster	Kortlagt areal (ha)	Kilde
3260	Vandløb	9	9 stationer	1)2)3)4)
4010	Våd hede ¹⁾	1	4	5)
4030	Tør hede ¹⁾	14	1141	5)

Tabel 2.2. Oversigt over de arter, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 226. 1) Data stammer fra NOVANA overvågningen 2004. De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Art	Areal (ha)/vandløb (km)	Kilde
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	9 km vandløb	1)

Den geografiske placering af de enkelte naturtyper og arter fremgår af kortmaterialet.

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområdet. Der er gennem årene indsamlet en del data om beskyttede naturtyper i forbindelse med administrationen af naturbeskyttelsesloven. Oplysningerne om søer og vandløb bygger udelukkende på den viden, der er indsamlet gennem årene ved et generelt tilsyn og overvågning, som er udført regionalt og ved det nationale overvågningsprogram. Andet tilgængelige materiale om Natura 2000 området fremgår af litteraturlisten bagest.

3. Foreløbig trusselvurdering

Forekomsten af arter og naturtyper er beskrevet overordnet på baggrund af de tilgængelige data, og der er foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået nedenfor for hhv. vandløb, terrestriske naturtyper og arter.

3.1 Vandløb

I habitatområde 226 findes 9 målsatte vandløb/vandløbsstrækninger. Amtet vurderer, at disse vandløb kan kategoriseres som værende naturtype 3260 vandløb.

Amtets data er imidlertid indsamlet i forbindelse med faunaprøvetagning efter Dansk Vandløbs Fauna Indeks, og er således ofte indsamlet meget tidligt på året i februar og marts måned, hvilket vil sige før en

række plantearters vækstsæson. På baggrund af disse data er det derfor ikke muligt, at give en dækkende vurdering af karakteristiske plantearters udbredelse og hyppighed i vandløbene.

Tilstedeværelsen og artskaraktistik af diverse fiskearter er klarlagt i 2) rapporten "Fiskeundersøgelse i Karup å 2003-2004".

Alle oplysningerne, som skal benyttes ved udfyldning af "Bilag 2 (Vandløbs registreringer) til vejledningen til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse, Skov- og Naturstyrelsen, 2005" kan findes i Winbio databasen og i 3) fiskeudsætningsplanerne, som Danmarks Fiskeriundersøgelser har udarbejdet.

Generelt kan vandløbene i habitatområde 226 karakteriseres som regulerede vandløb. Dette betyder, at vandløbene i hovedtræk fremstår som fauna og flora rige vandløb med moderat fysisk variation.

Trusselvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle målsatte vandløb vurderet, hvorvidt hvert enkelt vandløb er i risiko for ikke at overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. I vandrammedirektivets basisanalyse er det desuden vurderet, hvilke påvirkninger der formentlig er årsag til den manglende målsætningsopfyldelse. Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som en foreløbig trusselvurdering for vandløbene i habitatområdet.

I Vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende trusler B = trusler der kan resultere i en biologisk påvirkning (eks. regulering og tilledning af spildevand), FM = trusler der resultere i en fysisk morfologisk påvirkning, KH = trusler der resulterer i en kvantitativ hydrologisk påvirkning, MFS = miljøfarlige stoffer og sidst N = næringssalte.

Hvis et vandløb i vandramme direktivets basisanalyse del 1, er blevet karakteriseret som enten "reguleret" eller "vedligeholdt", så har man vedtaget, at karakteriserer truslerne imod vandløbet som både B, FM og KH i vandramme direktivets basisanalyse del 2.

I habitatområde 226 er der i vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 9 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015:

Tabel 3.1.1. I vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 9 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015

Antal vandløb/vandløbsstrækninger	Kategori	Forklaring
-	I a	Det er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål nås.
-	I b	Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at gældende regionplan mål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
9	II a	Det er muligt, at gældende regionplan ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
-	II b	Det er sandsynligt, at gældende regionplan mål ikke nås, men hvor yderligere karakterisering og eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger.
-	II c	Der er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål ikke kan nås.

I alt 9

Der henvises til 4) vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for yderligere detaljer.

3.2 Terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de 2 terrestriske, lysåbne habitattyper i udpegningsgrundlaget er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tretrins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Trusselsvurdering

Tabel 3.2.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Naturtyper med udbredte positive strukturer og ingen negative strukturer er veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nævneværdige påvirkninger, mens naturtyper uden positive strukturer og udbredte negative strukturer er dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere faktorer, der kan forringe naturtypen.

Tabel 3.2.1. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtet for polygonernes arealer. Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004). Ikke medtagne naturtyper har kun en lille udbredelse.

Strukturer				Negative			
Positive	I	S	U	Positive	I	S	U
U	21	23		U	100		
S	52	3		S			
I				I			
4030 Tør hede				6230 *Surt overdrev			

Strukturer				Negative			
Positive	I	S	U	Positive	I	S	U
U	31			U			
S		69		S			
I				I			
7230 Rigkær							

Af tabel 3.2.1 fremgår, at naturtyperne 4030 og 6230 har flest positive strukturer, og ingen negative strukturer.

De positive strukturer på naturtype 4030 er angivet som stor aldersvariation i hedelyng og hedelyng er dominerende plante. De negative strukturer er angivet som dominans af blåtop og bølgel bunte.

De positive strukturer på naturtypen 6230 er angivet som forekomst af store fritliggende sten, forekomst af engmyretuer og enkeltstående træer og buske med fodpose. De negative strukturer på denne naturtype angives som næringsberiget og domineret af kvælstof-elskende plantearter som rajgræs, kvik, agertidsel, fuglegræs og enårig rapgræs. Forekomst af disse arter viser at området er påvirket af kvælstof.

Der er registreret gødningspåvirkning på et af de kortlagte arealer med 6230 overdrev. Det gødningspåvirkede areal udgør mindre end 10 % af det samlede areal med naturtypen i habitatområde 226.

Naturtypen 7230 har 1/3 med udbredte positive strukturer og samtidig ingen negative samt 2/3 som har spredte såvel positive som negative strukturer. De positive strukturer for denne naturtype er angivet som trykvand i terrænniveau, rig mos- og blomsterflora. De negative strukturer er angivet som udtørring, eutrofiering, dominans af høje urter og opvækst af vedplanter. Kortlægningen har vist, at områderne med naturtype 7230 generelt er præget af høj vegetation med stedvis opvækst af vedplanter.

Tilgroning

Tilgroning kan vurderes ud fra områdernes udnyttelse til græsning / høslet, vegetationens højde, dækningsgraden af vedplanter og forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen.

I forbindelse med kortlægningen er behovet for plejeindsats vurderet, jfr. 3.3.2.

Tabel 3.2.2 Kategorierne af plejeindsatser

Kategorier	Indsatsens omfang
1.	Ingen indsats nødvendig
2.	Mindre indsats i en kortere årrække
3.	En større indsats i en kortere årrække
4.	Betydelig indsats i en længere årrække
5.	Omfattende og langvarig indsats

I tabel 3.2.3 er opgjort et behov for plejeindgreb, svarende til kategori 3 eller større indsats.

Tabel 3.2.3 Arealer i de enkelte habitatnaturtyper, hvor der skønnet behov for pleje svarende til kategori 3 eller mere. Antal områder og det samlede areal i ha og % af de kortlagte naturtyper.

Naturtype	Antal områder	Areal (ha)	% af samlet areal med naturtypen
4030	4	139	12
7230	6	1	58

Der er ved registreringerne vurderet, at 4 områder med 4030 hede og 6 områder med 7230 rigkær har behov for en større plejeindsats i en kortere årrække eller mere.

Invasive plantearter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

I tabel 3.2.4 fremgår, hvor stor en del af naturtyperne, hvor invasive arter er en trussel. Ikke nævnte naturtyper er ikke truet af invasive arter.

Tabel 3.2.4 Naturtyperne, der er truet af invasive arter, antal områder, det samlede areal i ha og % af arealet for naturtypen samt eksempler på invasive arter.

Naturtype	Antal områder	Areal, ha	Areal, %	Arter
4030	1	2	<1	hvid gran

Det er ved registreringerne konstateret, at på et område på ca. 2 ha med 4030 hede er de invasive arter en trussel for naturtypen, idet de invasive arter her dækker 25-50 %. På de øvrige arealer med 4030 er der også konstateret invasive arter. Arterne er glansbladet Hæg og Bjerg-Fyr. Der findes også invasive arter i 6230. Her er arten ikke oplyst.

Arealmæssige ændringer

Det er ikke muligt ud fra registreringerne at vurdere, om der er arealmæssige ændringer i form af f.eks. arealmæssige reduktioner e. lign..

3.3 Arter

Odder

Bestand:

Odderen har et af sine danske kerneområder i Karup å med tilløb. Resen Bæk, med udspring i Kongenshus Hede, er et af disse vandløb, der uden tvivl i perioder har besøg af odder. Vandløbet er muligvis for lille til at huse en fast bestand. Arten blev ikke eftersøgt i dette vandløb ifm. NOVANA-overvågningen i foråret 2004. Der blev dog fundet en del spor og efterladenskaber i Karup Å's hovedløb lidt opstrøms udløbet af Resen Bæk.

Foreløbig trusselsvurdering:

Odderen er fortsat truet af rusefiskeri, menneskelige forstyrrelser og trafik, men bestanden i habitatområde 226 vurderes umiddelbart at være stabil.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Alle dele af vandløbet er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre op til ca. 9 km vandløbsstrækning.

4. Modsatrettede interesser

Der er ikke registreret umiddelbare modstridende interesser i området.

5. Naturforvaltning og pleje

Amtet har indgået MVJ-kontrakter for i alt 1171 ha, hvoraf de største arealer omfatter miljøgræs aftaler.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

6230 surt overdrev, 7140 hængesæk og 7230 rigkær er registreret, men ikke medtaget i udpegningsgrundlaget, jfr. tabel 6.1

Tabel 6.1. Naturtyper, der er registreret, men ikke medtaget i udpegningsgrundlaget. Data 1) stammer fra NOVANA kortlægningen (2004-05). Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Søer: Som i vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun de særskilt målsatte søer og søer over 5 ha. Alle vandhuller og småsøer mangler derfor i denne basisanalyse.

Vandløb: I vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun målsatte vandløb, alle øvrige vandløb mangler derfor i denne basisanalyse. Der er ikke udført feltundersøgelser med specielt henblik på, at kunne fastslå udbredelse og diversitet af vandløbsplanter i habitatområdet. Derfor er udbredelse og diversitet af vegetationen meget dårligt kendt. Den er baseret på den information der kan læses ud fra skemaer udfyldt i forbindelse med udtagning af vandløbsfaunaprøver. Ofte er disse prøver udtaget meget tidligt på året (feb.-april) hvilket er et dårligt tidspunkt når det gælder om at bestemme planternes udbredelse. Endvidere er de pågældende faunaundersøgelser stationsvise undersøgelser, og repræsenterer derfor ikke en længere vandløbsstrækning. Der er ikke gennemført fiskeundersøgelser i vandløbene i habitatområdet med henblik på at bestemme tilstedeværelse og udbredelse af havlampret m.v.

Terrestriske naturtyper:

Naturtyper i udpegningsgrundlaget udover de 18 NOVANA naturtyper er ikke eller kun sporadisk kortlagte.

8. Bilag

Kort over naturtyper og arters udbredelse kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

1: Miljøtilstanden i vandløbene i Fjends kommune, rapport nr. 120 i Miljøserien, 1995.

2: Fiskeundersøgelse i Karup Å 2003-2004, rapport udarbejdet for Viborg Amt.

3: Udsætningsplan for Karup å. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk.

4: Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005 (http://gis.vibamt.dk/Arealinfo/Al_Page.asp?Page=VandrammeDirektivet&Zoom=150000&CenterX=5050000&CenterY=628200000)